

Slovo od Kinoteke

Vodstvo Radiotelevizije Slovenija je svojim gledalcem, predvsem pa slovenskim filmskim kritikom, teoretikom in zgodovinarjem pripravilo nič kaj prijazno novoletno presenečenje – ukinilo je eno redkih pogovornih oddaj, posvečenih filmu. »Oddaja *Kinoteka* pa se za vedno poslavlja z malih Ekranov. Hvala in nasvidenje,« je bilo mogoče prebrati na FB profilu njene voditeljice Mateje Valentinčič. Oddaja, ki je približno enkrat mesečno s petnajstminutnim pogovorom gledalce 1. programa uvedla v retrospektivo petkovih kinotečnih filmov, bo torej po dobrih dveh letih in pol prenehala obstajati. Prvič je bila namreč »na sporedu 20. marca 2015 na SLO 2«.

S stisnjenimi ušnicami je sicer mogoče ugotoviti, da sijajni filmi v petek zvečer ostajajo – z ekranov bodo izginili le pogovori o njih. In morda bi ob splošni marginalizaciji kulturnih vsebin (Anja Golob, denimo, na družbenih omrežjih redno beleži, kako skrčen je prostor, ki ga kulturi odmerjajo dnevni časopisi) morali biti hvaležni, da so jo kinotečni filmski večeri, ki jih že nekaj časa kurira Ivana Novak, odnesli brez praske. A po drugi strani bi morali od javne televizije zahtevati tudi kaj več kot le predvajanje dobrega filma, na primer vsaj prav tako dober razmislek o njem.

RTV Slovenija ima poleg *Kinoteke* še dve pomembni oddaji o filmu, polurni mesečni *Umetni raj* in desetminutni tedenski *Kino fokus*. Vendar je bil le pri *Kinoteki* poudarek s poročanja o aktualnem filmskem dogajanju prestavljen na zgodovino filma in predvsem na razmišljanje (gosta) o filmu. Bila je tudi ena redkih kulturnih oddaj, kjer je imel gost možnost, da svojo idejo razvije v nekaj več besedah, kot jih omogoča dolžina tvita, kjer je lahko torej vsaj za silo razvil teoretsko poanto ali film umesti v zgodovinski kontekst. In čeprav 15 minut za pojasnilo ob robu filmske retrospektive res ni veliko, je bilo v ukinjeni oddaji mogoče spremljati goste, ki so na kratko odmerjene minute znali skrbno izkoristiti. Tako je denimo Stojan Pelko v eni izmed zadnjih oddaj na ugotovitev voditeljice, da je Robert Bresson posnel le 13 filmov, odvrnil: »Zame je Bressonov opus še najbolj primerljiv s Stanleyjem Kubrickom, kjer vsak film postane manifest nečesa. In posneti 13 manifestov ni le 13, ampak vseh 13.« Pred njim so v oddaji nastopili še scenarist, dramatik in režiser Nejc Gazvoda, Marcel Štefančič, jr., filozof in filmski teoretik Tomaž Grušovnik, bivši urednik revije *Ekran* Gorazd Trušnovec ter Zoran Smiljanič, za njim pa urednik in filmski teoretik Nil Baskar ter kot zadnji profesor filmskih študij na FDV Peter Stanković.

Za omenjene sogovorce v oddaji, z izjemo Štefančiča, bi težko rekli, da so znanci televizijskih kamer, in vendar so odlični strokovnjaki za film, ki jih bo odslej na ekranih slovenske televizije težko srečati. Kot je v poslovnem pismu svoji oddaji zapisala Mateja Valentinčič, je bila *Kinoteka* »mišljena kot prispevek k vzgoji in izobraževanju na področju filma v Sloveniji, kjer še vedno ni možnosti teoretskega študija filma na univerzitetni ravni in je poznavanje filmske zgodovine in stanje filmske kulture porazno«. In morda je ravno to največji problem ukinitve oddaje, saj je za filmske kritike, teoretike in zgodovinarje, ki ne prihajajo iz hiše RTV SLO, predstavljala tako rekoč edino možnost, da so slišani in videni na malih ekranih. Ta oddaja je zato vsaj malo pripadala tudi njim in s tem reviji *Ekran* in *Kino!* ter drugim filmu naklonjenim revijam in institucijam, ki se trudijo dajati prostor filmski refleksiji in razvijati filmsko-kritično misel. **E**